

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is an author's version which may differ from the publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/45942>

Please be advised that this information was generated on 2018-07-07 and may be subject to change.

Nijmeegse politicologe voorziet stemmenverlies voor lokale partijen

"Leefbaren missen een Fortuyn"

"De Leefbaar-fracties zullen tijdens de raadsverkiezingen in maart heel wat zetels verliezen, maar dat ligt niet aan de ruzies en schandalen van de afgelopen tijd." Het ontbreken van een boegbeeld zoals Pim Fortuyn, dát gaat de leefbaren opbreken, meent politicologe Monique Leyenaar.

De voorspelling van de hoofddocent politicologie aan de Radboud Universiteit in Nijmegen komt overeen met de peiling die Maurice de Hond op 16 oktober presenteerde. Daarin staat dat de lokale partijen tijdens de raadsverkiezingen minder zetels zullen halen. Niet dat Leyenaar veel vertrouwen in dergelijke peilingen heeft. "Bij zo'n telefonisch onderzoek wil ten minste 70 procent van de mensen niet meedoen. Bovendien weet 40 procent van de ondervraagden nog niet op welke partij hij gaat stemmen. De raadsverkiezingen zijn voor hen nog veel te ver weg."

De politicologe baseert zich liever op de trends die ze signaleert in de gemeentelijke politiek. "In 2002 liften veel plaatselijke Leefbaar-fracties mee op het succes van Leefbaar Nederland en Leefbaar Rotterdam met Pim Fortuyn als lijsttrekker. Er was een groeiend wantrouwen tegenover de gevestigde partijen. Fortuyn beloofde een eind te maken aan de achterkamertjespolitiek en dat sloeg aan. Nu is de kloof tussen burger en politiek groter dan ooit, maar er is geen centrale figuur voor de leefbaren. Als die er ook niet meer komt, zullen mensen die in 2002 op een Leefbaar-partij stemden, dit keer thuisblijven."

Er is dus duidelijk ruimte voor een nieuwe Pim Fortuyn. Of Peter R. de Vries dat gat met de Partij voor Rechtvaardigheid, Daadkracht en Vooruitgang (PRDV) op kan vullen, weet Leyenaar niet. "Het ligt er helemaal aan met welk programma hij komt en hoeveel media-aandacht hij krijgt. Omdat het mijn vak is, weet ik wat de PRDV is, maar een doorsnee Nederlander weet dat niet."

Campagne

De politicologe verwacht dat het stemmenverlies voor de Leefbaar-partijen in de grote steden nog wel mee zal vallen. "Daar hebben zij over het algemeen een goede organisatie met betrokken leden waar ze een prima campagne mee kunnen voeren. In kleinere plaatsen zijn er vaak amper leden en is er ook niet genoeg geld voor een campagne."

De Leefbaren zullen volgens Leyenaar weinig hinder ondervinden van de ruzies en schandalen waar verschillende fracties mee te kampen hadden. "Een ruzie van twee jaar geleden zijn de meeste kiezers allang weer vergeten. Het ligt er ook aan hoeveel aandacht er in de media voor is geweest. Bij een schandaal spelen de motieven van de desbetreffende politicus mee. Heeft hij zijn eigen zakken willen vullen of heeft hij met goede bedoelingen procedurele fouten gemaakt?"

De ruzies zullen wel invloed hebben op het vormen van colleges, meent Leyenaar. "Gemeentebestuurders zullen niet zo gauw een Leefbaar-wethouder in het college willen hebben als de vorige voor grote problemen heeft gezorgd."

Nationalisering

De landelijke politiek speelt bij de raadsverkiezingen een belangrijke rol. "Een partij die het in de Tweede Kamer goed doet, kan in de raad ook op meer stemmen rekenen." Leyenaar noemt dat de nationalisering van de raadsverkiezingen. Uit de peiling van De Hond bleek dat een kwart van de kiezers zich liet leiden door de landelijke prestaties van een partij. Ruim eenderde (38 procent) kijkt vooral naar de manier waarop een partij lokaal functioneert. En 29 procent geeft aan naar beide te kijken.

Aan de andere kant ziet de politicologe ook een lokalisering van de politiek. Lokale partijen komen met een onderwerp dat erg speelt in de omgeving. "In 2002 hebben ze daar veel succes mee geboekt. Partijen werden opgericht om bijvoorbeeld een herindeling te voorkomen. Of ze ageerden sterk tegen de aanleg van een bepaalde weg of spoorlijn zoals de Betuwelijn."

Een lijsttrekker doet veel. Wethouder Pastors, lijsttrekker van Leefbaar Rotterdam, is nu al bezig met zijn campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2006. Pastors geniet in de Maasstad veel bekendheid door zijn krachtige uitspraken. Het naar voren schuiven van een lokaal bekend persoon hoort volgens Leyenaar bij de tactiek van lokale partijen. "Dit sluit aan bij de algemene trend van een verpersoonlijking van de politiek."

Toch zijn lokaal bekende lijsttrekkers en plaatselijk belangrijke onderwerpen volgens de politicologe kortetermijnfactoren. "Ze krijgen slechts betrekkelijk kort de aandacht van de kiezer. Om een ander voorbeeld te noemen: als er vlak voor het referendum over de Europese Grondwet verkiezingen zouden zijn gehouden, zou de ChristenUnie een behoorlijke stemmenwinst hebben behaald. Die partij voerde in juni immers een succesvolle campagne tegen de Europese Grondwet."

De kortetermijnfactoren zijn vandaag de dag belangrijker dan de langetermijnfactoren. Leyenaar: "Vroeger werd de keuze van de kiezer veel meer bepaald door sociale factoren zoals familie, religie en opleiding. Als je vader CDA stemde, dan deed jij dat ook. Tegenwoordig wordt de politieke voorkeur meer bepaald door bekende lijsttrekkers of onderwerpen. Grote verschuivingen zijn er trouwens zelden. Kiezers gaan niet snel van de VVD naar de PvdA of van de SP naar de ChristenUnie."